

نقش مشارکت مردمی از فرآیند برنامه ریزی برای توسعه روستا و کشاورزی

دکتر علی ایمانی - دکتر یدالله رجائی - مهندس حیدر نیامنش

دکتری باغبانی - عضو هیئت علمی مؤسسه اصلاح و تهیه نهال و بذر کرج

دکتری اقتصاد - ریاست دانشگاه آزاد واحد میانه

کارشناس ارشد اقتصاد کشاورزی - عضو هیئت علمی مؤسسه اصلاح و تهیه نهال و بذر کرج

بدون شک توسعه کشاورزی در ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و بهمین منظور دست اندرکاران و سیاستگذاران در تلاش وسیعی هستند تا زمینه‌های مناسب و مؤثر را در توسعه کشاورزی ایران پیدا نمایند. در این میان مشارکت روستائیان در برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی پروژه‌های کشاورزی، منابع طبیعی و امور دام، که زیر مجموعه‌هایی از توسعه روستایی هستند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. سازمانهای متعددی در سطوح محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی بدنبال جلب اطمینان از حصول مشارکت روستائیان هستند، ولی متأسفانه در بسیاری از کشورهای در حال توسعه هنوز مشارکت از جایگاه مناسب و لازم برخوردار نیست.

مشارکت روستائیان در فرآیندهای برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری، اجرا، ارزیابی پروژه‌ها و برنامه‌ها شرط لازم بشمار می‌رود تا امور مربوط به خود را اداره کنند، محیط خود را کنترل نمایند و رفاه خود را افزایش دهند، مشارکت مردمی سبب می‌شود که مسائل مهم خود را شناخته و فعالیتهای خود را در جهت رفع مهمترین مسائل متمرکز کنند. همچنین مشارکت عمومی باعث می‌شود که حس تعهد در مردم از نظر نیروی کار، زمان، مواد و سرمایه بوجود آید و در نتیجه شرایط لازم برای توسعه کشاورزی فراهم شود و الگوی قبلی را که حالت انفعال روستائیان و وابستگی آنها است، تغییر دهد. مشارکت مردمی با استفاده از تجارب محلی که اصولاً براساس تصمیمات اقتصادی منطقی در قالب محیط و شرایط موجود آنها است، سبب می‌شود کارآیی عملکرد سازمانها در رابطه با امور کشاورزان افزایش یابد. مشارکت مردمی باعث می‌شود تسهیم منصفانه‌ای در منافع حاصل از پروژه‌ها و برنامه‌ها صورت گیرد. در این مقاله در ابتدا مفهوم برنامه‌ریزی و مشارکت شکافته شده و در جوار آن به بررسی خلاصه‌ای از تجارب بکارگیری روشهای مشارکت در توسعه روستایی و فعالیتهای کشاورزی در جهان می‌پردازد و همچنین یک بررسی اجمالی از علل و عوامل توسعه نیافتگی و ارتباط آن با ضرورت مشارکت صورت می‌گیرد. آنگاه راهبردهای عملی در توسعه کشاورزی و لزوم مشارکت روستائیان در برنامه‌های توسعه کشاورزی مورد بررسی واقع می‌گردد و در این راستا نگاهی گذرا به موانع مشارکت نیز صورت می‌گیرد، نهایتاً شیوه‌های مشارکت در توسعه کشاورزی بازگو گردیده و در مورد هر کدام به میزان مقتضی بحث و نقد صورت خواهد گرفت.